

Zbiór Orzeczeń

Sprawy połączone C-508/18 i C-82/19 PPU

OG

i

PI

[wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożone przez Supreme Court oraz High Court (Irlandia)]

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 27 maja 2019 r.

Odesłanie prejudycjalne – Pilny tryb prejudycjalny – Współpraca policyjna i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Europejski nakaz aresztowania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Artykuł 6 ust. 1 – Pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” – Europejski nakaz aresztowania wydany przez prokuraturę państwa członkowskiego – Status – Istnienie stosunku podporządkowania organowi władzy wykonawczej – Uprawnienie ministra sprawiedliwości do wydawania indywidualnych instrukcji – Brak gwarancji niezależności

1. *Współpraca policyjna – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi – Pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej – Pozasądowe organy państwa członkowskiego uczestniczące w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego – Włączenie – Pojęcie organu uczestniczącego w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych – Prokuratura właściwa w zakresie prowadzenia postępowania karnego w odniesieniu do osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa – Włączenie (decyzja ramowa Rady 2002/584, zmieniona decyzją ramową 2009/299, art. 1 ust. 1, art. 6 ust. 1)*

(zob. pkt 49–63)

2. *Współpraca policyjna – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi – Pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej – Prokuratura właściwa w zakresie prowadzenia postępowania karnego w odniesieniu do osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa – Włączenie – Warunki – Konieczna niezależność tego organu od władzy wykonawczej – Konieczne podleganie decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania ewentualnemu zaskarżeniu*

(Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 6; decyzja ramowa Rady 2002/584, zmieniona decyzją ramową 2009/299, art. 1 ust. 3, art. 6 ust. 1)

(zob. pkt 67–75, 88, 90; sentencja)

Streszczenie

Prokuratury niemieckie nie zapewniają wystarczającej gwarancji niezależności od władzy wykonawczej, aby móc wydać europejski nakaz aresztowania

Natomiast prokurator generalny Litwy zapewnia taką gwarancję niezależności

W sprawach połączonych, w których w dniu 27 maja 2019 r. został wydany wyrok OG i PI (Prokuratury w Lubece i Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU), Trybunał, orzekający w składzie wielkiej izby, stwierdził, że pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW¹, czyli organu właściwego do wydania europejskiego nakazu aresztowania, nie obejmuje prokuratur państwa członkowskiego, które w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania są narażone na ryzyko podlegania, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony organu władzy wykonawczej, takiego jak minister sprawiedliwości. Natomiast w wyroku PF (Prokurator generalny Litwy) (C-509/18), wydanym także w składzie wielkiej izby w tym samym dniu, Trybunał orzekł, że to samo pojęcie obejmuje prokuratora generalnego państwa członkowskiego, który, chociaż pod względem strukturalnym jest niezależny od władzy sądowniczej, jest właściwy w zakresie prowadzenia postępowania karnego i którego status w tym państwie członkowskim zapewnia mu gwarancję niezależności od władzy wykonawczej w ramach wydawania europejskiego nakazu aresztowania.

Przedmiotem tych różnych spraw było wykonanie w Irlandii europejskich nakazów aresztowania wydanych przez prokuratury niemieckie w celu przeprowadzenia postępowań karnych wszczętych odpowiednio przeciwko obywatelowi litewskiemu (sprawa OG) oraz przeciwko obywatelowi rumuńskiemu (sprawa PI), a także europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez prokuratora generalnego Litwy w celu przeprowadzenia postępowania karnego przeciwko obywatelowi litewskiemu (sprawa PF).

W każdym z tych wyroków Trybunał najpierw przypomniał, że pojęcie „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 wymaga autonomicznej wykładni i że pojęcie to nie oznacza tylko sędziów lub sądów państwa członkowskiego, lecz należy je rozumieć w ten sposób, że obejmuje ono, szerzej, organy uczestniczące w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego, w odróżnieniu w szczególności od ministerstw lub służb policji, które należą do władzy wykonawczej. W związku z tym pojęcie to może obejmować organy państwa członkowskiego, które, chociaż niekoniecznie muszą być sądami lub sędziami, uczestniczą w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego. W tym zakresie, ponieważ europejski nakaz aresztowania ułatwia swobodny przepływ wydanych w toku postępowania karnego orzeczeń sądowych, organy, które zgodnie z prawem krajowym są właściwe w zakresie wydawania takich orzeczeń, są objęte zakresem stosowania decyzji ramowej 2002/584. W konsekwencji organ taki jak prokuratura lub prokurator, który w ramach postępowania karnego dysponuje uprawnieniami w zakresie ścigania w odniesieniu do osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa w celu postawienia jej przed

¹ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1).

sądem, należy uznać za organ uczestniczący w wymiarze sprawiedliwości danego państwa członkowskiego, co zdaniem Trybunału ma miejsce, odpowiednio, w przypadku prokuratur w Niemczech (sprawy OG i PI) oraz w przypadku prokuratora generalnego Litwy (sprawa PF).

Następnie Trybunał przypomniał, że system europejskiego nakazu aresztowania obejmuje dwupoziomą ochronę praw procesowych i praw podstawowych, z których powinna korzystać osoba, której dotyczy nakaz. Do ochrony sądowej przewidzianej na poziomie pierwszym, czyli podczas wydawania decyzji krajowej, takiej jak krajowy nakaz aresztowania, dochodzi ochrona, jaką należy zapewnić na drugim poziomie, czyli podczas wydawania europejskiego nakazu aresztowania. W odniesieniu do środka, który, tak jak europejski nakaz aresztowania, może naruszać zapisane w art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawo do wolności danej osoby, ochrona ta wymaga, aby decyzja spełniająca wymogi związane ze skuteczną ochroną sądową została wydana przynajmniej na jednym z dwóch poziomów wspomnianej ochrony. Wynika z tego, że w przypadku gdy prawo wydającego nakaz państwa członkowskiego przyznaje uprawnienie do wydania europejskiego nakazu aresztowania organowi, który, chociaż uczestniczy w wymiarze sprawiedliwości tego państwa członkowskiego, nie jest sędzią ani sądem, decyzja krajowa, taka jak krajowy nakaz aresztowania, na której opiera się europejski nakaz aresztowania, powinna ze swej strony spełniać te wymogi. Według Trybunału takie rozwiązanie pozwala na zagwarantowanie wykonującemu nakaz organowi sądowemu, że decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania do celów przeprowadzenia postępowania karnego jest oparta na postępowaniu krajowym podlegającym kontroli sądowej oraz że osoba, wobec której wydano ten krajowy nakaz aresztowania, korzystała ze wszystkich gwarancji właściwych dla wydania tego rodzaju decyzji.

Drugi poziom ochrony oznacza z kolei, że organ sądowy właściwy, zgodnie z prawem krajowym, do wydania europejskiego nakazu aresztowania kontroluje w szczególności przestrzeganie warunków wymaganych do jego wydania i bada, czy w świetle szczególnych okoliczności danego przypadku wydanie wspomnianego nakazu ma charakter proporcjonalny. Poza tym wydający nakaz organ sądowy powinien móc dostarczyć wykonującemu nakaz organowi sądowemu zapewnienie, że w świetle gwarancji przewidzianych przez porządek prawny wydającego nakaz państwa członkowskiego działa on w sposób niezależny przy wykonywaniu swoich obowiązków związanych z wydaniem europejskiego nakazu aresztowania. W szczególności niezależność ta wymaga, aby istniały przepisy ustawowe i organizacyjne gwarantujące, by wydający nakaz organ sądowy nie był narażony, w ramach podejmowania decyzji o wydaniu takiego nakazu aresztowania, na jakiegokolwiek ryzyko podlegania w szczególności indywidualnym instrukcjom ze strony władzy wykonawczej. Wreszcie, jeżeli prawo wydającego nakaz państwa członkowskiego przyznaje uprawnienie do wydania europejskiego nakazu aresztowania organowi, który, chociaż uczestniczy w wymiarze sprawiedliwości tego państwa członkowskiego, to jednak sam nie jest sądem, decyzja o wydaniu takiego nakazu aresztowania, a w szczególności proporcjonalny charakter takiej decyzji, powinna podlegać we wspomnianym państwie członkowskim zaskarżeniu, które w pełni spełnia wymogi wynikające ze skutecznej ochrony sądowej.